فرم برنامه درسی واحد بیماریهای زنان و ناباروری

دانشکده پرستاری و مامایی

نام درس: بیماریهای زنان و ناباروری	**تعداد واحد: ۳ واحد (مشترک گروه مامایی و زنان)**
مقطع : کارشناسی مامایی	**مدت زمان ارائه درس: ۳ ساعت در هفته به مدت ۱۶ هفته**
پیش نیاز: بارداری و زایمان غیر طبیعی، بیماریهای داخلی و جراحی در بارداری و زایمان	
مسئول برنامه گروه مامایی: دکتر زینب علی مرادی	

عناوین کلی این درس شامل موارد زیر می باشد:

۱- تشخیص حالات زنان در هنگام سلامت و بیماری و بیماری های دستگاه تولید مثل و تصمیم گیری مناسب در انتخاب اولویت در اجرای درمان ها و مراقبت های مربوطه (جسمانی، روانی، اجتماعی)

۲- توانایی تشخیص، تصمیم و اقدام مقتضی (ارجاع، درمان و مراقبت) در مورد ضایعات، ناهنجاری ها و بیماری های دستگاه تولیدمثل

۳- شناخت علل بیماری های دستگاه تولیدمثل در زنان، آشنایی با روش های پیشگیری، تشهیص، درمان و مراقبت های مربوطه

۴- تشهیص مسئولیت ها و محدودیت های حرفه ای و پایبندی به اصول اخلاقی و موازین شرعی در هنگام ارائه خدمات

اهداف کلی

- مروری بر نحوه ارزیابی (گرفتن شرح حال با تاکید بر عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، معاینات فیزیکی، تستهای تشخیصی و روشهای غربالگری)و ارتباط اولیه با بیمار
- مروری برآناتومی لگن
- مرور فیزیولوژی قاعدگی
- آشنایی با فرآیند بلوغ و مشکلات شایع در بلوغ و نحوه اداره آنها
- آشنایی با ژنیکولوژی کودکان و نوجوانان
- آشنایی با ژنیکولوژی بزرگسالان در سال های باروری
- آشنایی با علل درد لگن و دیسمنوره
- آشنایی کامل با فرآیند یائسگی و تغییرات دوران قبل از یائسگی، ملاحظات مراقبت در سالمندی ویژه مشکلات زنان
- هیسترکتومی
- آمنوره

❖ اهداف اختصاصی

۱. مروری بر نحوه ارزیابی و ارتباط اولیه با بیمار

- ✓ دانشجو بتواند اجزای اصلی شرح حال جامع زنان (شامل تاریخچه قاعدگی، باروری، جنسی، پزشکی و جراحی) را فهرست کند.
- ✓ دانشجو بتواند حداقل سه نمونه از عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت (مانند وضعیت اقتصادی، دسترسی به مراقبت، خشونت خانگی) را در گرفتن شرح حال شناسایی و ثبت نماید.
- ✓ دانشجو بتواند ترتیب و اصول اخلاقی معاینه فیزیکی سیستم تناسلی زنان را توضیح دهد.
- ✓ دانشجو بتواند موارد کاربرد و تفسیر اولیه تست‌های رایج تشخیصی (مانند پاپ اسمیر، سونوگرافی، آزمایش‌های هورمونی) و روش‌های غربالگری را بیان کند.

- ✓ دانشجو بتواند تکنیک‌های برقراری ارتباط مؤثر و حرفه‌ای (مانند گوش دادن فعال، همدلی و ایجاد اعتماد) را در مواجهه اولیه با بیمار شبیه‌سازی کند.

۲. مروری بر آناتومی لگن

- ✓ دانشجو بتواند اجزای خارجی و داخلی سیستم تناسلی زن (ولووا، واژن، رحم، لوله‌ها، تخمدان‌ها) را بر روی یک دیاگرام نام‌گذاری کند.
- ✓ دانشجو بتواند رابطه آناتومیک اندام‌های لگنی با یکدیگر و با ساختارهای اطراف (مانند مثانه و رکتوم) را توصیف نماید.
- ✓ دانشجو بتواند شریان‌ها، وریدها و اعصاب اصلی خونرسان و عصب‌دهنده به لگن را شناسایی کند.
- ✓ دانشجو بتواند نقش لیگامان‌های اصلی رحم (مانند لیگامان گرد، کاردینال و اکساسوری) را در پشتیبانی از اندام‌های لگنی توضیح دهد.

۳. مرور فیزیولوژی قاعدگی

- ✓ دانشجو بتواند محور هیپوتالاموس–هیپوفیز–تخمدان (HPO Axis)و تعامل هورمون‌های مربوطه (GnRH, FSH, LH, استروژن، پروژسترون) را ترسیم کند.
- ✓ دانشجو بتواند مراحل سیکل قاعدگی (فولیکولار، اوولاسیون، لوتئال) و تغییرات همزمان در اندومتر را به طور دقیق شرح دهد.
- ✓ دانشجو بتواند تغییرات هورمونی که منجر به اوولاسیون و در صورت عدم بارداری منجر به قاعدگی می‌شود را توضیح دهد.

٤. آشنایی با فرآیند بلوغ و مشکلات شایع در آن

- ✓ دانشجو بتواند ترتیب طبیعی وقایع بلوغ (تلارک، آدرنارک، منارک) را بیان کند.
- ✓ دانشجو بتواند بلوغ زودرس و بلوغ دیررس را از نظر تعریف و علل شایع آن مقایسه کند.
- ✓ دانشجو بتواند شایع‌ترین مشکلات قاعدگی در نوجوانان (مانند دیسمنوره اولیه، قاعدگی‌های نامنظم و خونریزی‌های غیرطبیعی) را لیست کرده و اصول اولیه مدیریت و راهنمایی آن‌ها را توضیح دهد.

۵. آشنایی با ژنیکولوژی کودکان و نوجوانان

- ✓ دانشجو بتواند ملاحظات خاص و اخلاقی در معاینه و گرفتن شرح حال از یک کودک یا نوجوان را برشمارد.
- ✓ دانشجو بتواند علل شایع ولودینی (درد ناحیه تناسلی) و ترشحات واژینال در کودکان را نام ببرد.
- ✓ دانشجو بتواند در مورد اهمیت و برنامه‌ریزی برای واکسیناسیون HPV در نوجوانان آموزش دهد.

٦. آشنایی با ژنیکولوژی بزرگسالان در سال‌های باروری

- ✓ دانشجو بتواند عفونت‌های شایع واژینال (کاندیدا، تریکومونا، واژینوز باکتریال) را از نظر علائم، یافته‌های معاینه و درمان مقایسه کند.
- ✓ دانشجو بتواند بیماری‌های التهابی لگن (PID)را از نظر عوامل خطر، عوارض و اصول مدیریت توضیح دهد.
- ✓ دانشجو بتواند کیست‌های شایع تخمدان و فیبروم‌های رحمی را از نظر تظاهرات بالینی و رویکردهای کلی درمانی معرفی کند.

۷. آشنایی با علل درد لگن و دیسمنوره

- ✓ دانشجو بتواند تفاوت بین دیسمنوره اولیه و ثانویه را از نظر اتیولوژی و درمان توضیح دهد.
- ✓ دانشجو بتواند لیستی تشخیص‌های افتراقی برای درد حاد لگن (مانند حاملگی اکتوپیک، PID، آپاندیسیت) و درد مزمن لگن (مانند اندومتریوز، آدنومیوز، سندرم روده تحریک‌پذیر) تهیه کند.
- ✓ دانشجو بتواند نقش ماما در ارزیابی اولیه، ارائه راهکارهای غیردارویی و ارجاع به موقع بیماران با درد لگن را توصیف نماید.

۸. آشنایی کامل با فرآیند یائسگی و تغییرات دوران قبل از یائسگی

- ✓ دانشجو بتواند تعریف دقیق پری‌منوپوز، منوپوز و پست‌منوپوز را ارائه دهد.
- ✓ دانشجو بتواند علائم وازوموتور (گرگرفتگی)، اوروژنیتال (خشکی واژن، بی‌اختیاری) و سایر تغییرات طولانی‌مدت (پوکی استخوان، خطر cardiovascular)مرتبط با یائسگی را فهرست کند.
- ✓ دانشجو بتواند مزایا، معایب و موارد منع مصرف درمان‌های هورمونی (HRT)و گزینه‌های غیرهورمونی را برای مدیریت علائم یائسگی بیان کند.

- ✓ دانشجو بتواند ملاحظات خاص مراقبت از سلامت زنان در دوران سالمندی (مانند غربالگری پوکی استخوان، افتادگی اندام‌های لگنی) را توضیح دهد.

۹. هیسترکتومی

- ✓ دانشجو بتواند شایع‌ترین اندیکاسیون‌های انجام هیسترکتومی (خونریزی غیرطبیعی رحم، فیبروم‌ها، اندومتریوز، افتادگی رحم، بدخیمی) را نام ببرد.
- ✓ دانشجو بتواند انواع مختلف هیسترکتومی (توتال، ساب توتال، رادیکال) و رویکردهای جراحی (لاپاراسکوپی، لاپاراتومی، واژینال) را مقایسه کند.
- ✓ دانشجو بتواند نقش ماما در مراقبت‌های قبل و بعد از عمل و آموزش به بیمار (شامل عوارض احتمالی و انتظارات پس از عمل) را تشریح نماید.

۱۰. آمنوره

- ✓ دانشجو بتواند تعریف آمنوره اولیه و ثانویه را بر اساس سن و سابقه قاعدگی بیمار ارائه دهد.
- ✓ دانشجو بتواند رویکرد تشخیصی اولیه به آمنوره (شامل ارزیابی تاریخچه، معاینه فیزیکی و تست بارداری) را برنامه‌ریزی کند.
- ✓ دانشجو بتواند علل شایع آمنوره در سطح هیپوتالاموس، هیپوفیز، تخمدان و رحم را با مثال توضیح دهد (مانند استرس، کاهش وزن شدید، سندرم تخمدان پلی‌کیستیک PCOS، نارسایی زودرس تخمدان، هایپرپرولاکتینمی).

روش آموزش

- سخنرانی
- فیلم های آموزشی مجازی
- پرسش و پاسخ حضوری

شرایط اجراء

- **امکانات آموزشی بخش:** اسلاید، ویدوئو پروژکتور ، تخته وایت برد و ماژیک
- **آموزش دهنده :** دکتر زینب علی مرادی

منابع اصلی درسی

- بیماریهای زنان برک و نواک، جلد ۱و۲ و ۳- ترجمه دکتر بهرام قاضی جهانی و روشنک قطبی، انتشارات گلبان
- اندوکرینولوژی اسپیراف، ترجمه دکتر بهرام قاضی جهانی و روشنک قطبی

ارزشیابی

- **نحوه ارزشیابی:** حضور فعال در کلاس + شرکت در امتحان پایان ترم

❖ نحوه محاسبه نمره کل

- شرکت در آزمون به صورت هر دو هفته: ۵ نمره
- امتحان پایان ترم: ۱۵ نمره (امتحان به صورت تستی و تشریحی است)

❖ مقررات

- شرکت منظم در آزمون ها و مطالعه محتواهای آموزشی
- حداقل نمره قبولی: ۱۰

جدول زمانبندی درس بیماریهای زنان و ناباروری

جلسه	سرفصل مطالب	محتوا در کتاب بیماری های زنان نواک
اول	مروری بر نحوه ارزیابی و ارتباط اولیه با بیمار	فصل ۱
دوم	مروری برآناتومی لگن	فصل ۵ – بخش آناتومی
سوم	مرور فیزیولوژی قاعدگی	فصل ۷
چهارم	بلوغ و مشکلات شایع در بلوغ و نحوه اداره آنها	فصل ۸
پنجم	ژنیکولوژی کودکان و نوجوانان	فصل ۹
ششم	ژنیکولوژی بزرگسالان در سال های باروری	فصل ۱۰
هفتم	درد لگن و دیسمنوره	فصل ۱۲
هشتم	یائسگی	فصل ۱۸
نهم	هیسترکتومی	فصل ۲۷
دهم	عفونت های تناسلی- ادراری	فصل ۱۵